

وزارت آموزش و پرورش

پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

شیوه نامه اجرای دهمین برنامه معلم پژوهنده
(سال تحصیلی ۸۶-۱۳۸۵)

دبیرخانه کشوری برنامه معلم پژوهنده

باسمه تعالی

به منظور فراهم آوردن زمینه‌ی مناسب برای انجام فعالیت‌های پژوهشی توسط معلمان گرامی، کاهش فاصله بین پژوهشگران و معلمان، گسترش فرهنگ پژوهش در میان معلمان و کارکنان وزارت آموزش و پرورش، تقویت خودباوری در بین دست‌اندرکاران آموزش و پرورش و کمک به رشد توانایی‌های پژوهشی آنان، شیوه‌نامه اجرای «برنامه دهم معلم پژوهنده» با برنامه ریزی و نظارت پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش و مشارکت فعال شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان‌ها، کمیته‌های پژوهشی ادارات آموزش و پرورش مناطق و شهرستان‌ها و گروه‌های آموزشی سراسر کشور به شرح زیر اعلام می‌گردد. ویژگی بارز و مشخصه برجسته برنامه دهم، این است که گزارش‌های اقدام پژوهی معلمان پژوهنده گرامی، بر اساس رشته تحصیلی (موضوعی که تدریس می‌کنند) طبقه بندی و ارزیابی می‌شود و در پایان برنامه، معلمان پژوهنده برتر هر رشته تحصیلی (مثلاً معلم پژوهنده برتر کشوری در رشته ادبیات فارسی، تعلیمات دینی، ریاضی و ...) معرفی و مورد تقدیر قرار خواهند گرفت. نکته دیگری که باید به آن اشاره کرد این است که در فرآیند ارزیابی آثار معلمان پژوهنده در برنامه دهم، تاکید ویژه‌ای بر همکاری و تعامل گروه‌های آموزشی ادارات آموزش و پرورش به عمل آمده است. امید است این تغییرات زمینه ساز استفاده شایسته تر از تجارب معلمان پژوهنده گرامی در ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش کشورمان باشد.

۱. شرایط شرکت کنندگان در برنامه

- ۱-۱- اشتغال در وزارت آموزش و پرورش در مشاغل آموزشی و اداری (اشتغال می‌تواند به صورت رسمی، قراردادی و حق‌التدریس باشد)
- ۲-۲- گذراندن دوره آموزشی اقدام پژوهی با تأیید مراکز آموزش ضمن خدمت فرهنگیان

۲. نحوه اجرای برنامه

- ۱-۲. مسئولیت اجرای برنامه در سطح استان با ریاست محترم سازمان و شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان، معاونت محترم پژوهش و برنامه ریزی نیروی انسانی و همکاری کارشناس مسئول محترم تحقیقات استان می‌باشد و ایجاد دبیرخانه معلم پژوهنده با نظارت ریاست سازمان در سطح استان بلامانع است.
- ۲-۲. مسئولیت اجرای برنامه در سطح ادارات آموزش و پرورش مناطق و شهرستانها بر عهده رئیس کمیته پژوهشی اداره آموزش و پرورش منطقه و با همکاری دبیر کمیته پژوهشی است.
- ۳-۲. سیاستگذاری اجرای برنامه دهم در سطح استان با رعایت چارچوب اعلام شده توسط پژوهشگاه بر عهده استان است.
- ۴-۲. کارشناس مسئول تحقیقات استان، (دبیرخانه معلم پژوهنده استان) نسبت به ارسال فراخوان و اطلاع‌رسانی مناسب در سطح استان، ادارات آموزش و پرورش مناطق و مدارس تابعه در اسرع وقت اقدام می‌نماید. برگزاری جلسات توجیهی برای معلمان شرکت کننده در برنامه توصیه می‌گردد. ویژگی بارز برنامه دهم معلم پژوهنده، این است که گزارش‌های اقدام پژوهی بر اساس موضوع تدریس (رشته تحصیلی) معلمان پژوهنده گرامی طبقه بندی و ارزیابی می‌شود. نمونه‌ای از زمینه‌های اقدام پژوهی در بخش پیوست‌ها (پیوست اول) ذکر شده است.
- ۵-۲. گزارش‌های اقدام پژوهی تهیه شده توسط همکاران فرهنگی، بوسیله مدیران محترم مدارس، جهت ارزیابی به اداره آموزش و پرورش منطقه / شهرستان ارسال می‌گردد.
- ۶-۲. اداره آموزش و پرورش منطقه / شهرستان، بر اساس دستورالعمل زیر و کاربرد ارزیابی ضمیمه، گزارش‌های اقدام پژوهی دریافت شده از سطح مدارس را بررسی و ارزشیابی خواهد نمود.
- ۷-۲. لازم است برای ارزشیابی گزارش‌های اقدام پژوهی، از صاحب نظران آشنا به امر اقدام پژوهی و افراد متخصص که در این حوزه تبحر دارند و نیز کارشناسان محترم گروه‌های آموزشی استفاده گردد.

۲-۸- روند ارزشیابی گزارشهای اقدام پژوهی به این گونه است که هر گزارش ابتدا به وسیله دو داور متخصص ارزیابی می‌شود. اگر اختلاف بین نمره ارزیابی دو داور، کمتر از ۲۰ درصد نمره کل بود، میانگین دو نمره، نمره نهایی خواهد بود و کار ارزیابی پایان یافته تلقی می‌شود. اگر بین دو نمره ارزیابی، بیش از ۲۰ درصد کل نمره، اختلاف وجود داشت، گزارش به داور سوم جهت ارزیابی ارجاع می‌شود. اگر بین میانگین نمره دو ارزیاب اول و ارزیاب سوم، اختلاف کمتر از ۲۰ درصد بود، میانگین سه نمره، نمره نهایی خواهد بود و کار ارزیابی، پایان یافته تلقی می‌شود. اگر بین میانگین نمره دو ارزیاب اول و ارزیاب سوم، اختلاف بیشتر از ۲۰ درصد بود، گزارش به ارزیاب چهارم ارجاع خواهد شد.

۲-۹- گزارش‌هایی که بیش از ۷۵ درصد نمره ارزشیابی را کسب کنند، گزارش برتر منطقه تلقی شده و جهت شرکت در مرحله بعد به استان معرفی و ارسال می‌شوند. منطقه از بین آثار برتر در هر کدام از رشته‌های تحصیلی معمول در هر دوره تحصیلی، (موضوع یا رشته‌ای که معلم پژوهنده در آن تدریس می‌کند) نمونه‌ای از رشته‌های تحصیلی و موضوعات تدریس در جدول یک ارائه شده است، یک گزارش برتر را به رای کمیته داوران منطقه انتخاب و به استان معرفی خواهد نمود، البته مشروط به اینکه هر گزارش حداقل ۷۵ درصد کل نمره ارزیابی را کسب کرده باشد.

۲-۱۰- استان بر اساس این دستورالعمل و کاربرد ارزیابی ضمیمه، گزارش‌های اقدام پژوهی دریافت شده از سطح ادارات آموزش و پرورش مناطق / شهرستان‌ها که واجد حداقل ۷۵ درصد امتیاز شده‌اند را دوباره ارزیابی خواهد نمود. در سطح استان نیز برای ارزیابی هر گزارش اقدام پژوهی، مطابق مفاد بند ۳-۸ و ۳-۹ که در بالا ذکر شد عمل می‌شود.

جدول شماره یک

رشته تحصیلی	دوره تحصیلی	ردیف
آموزش ابتدایی سایر رشته‌های علوم تربیتی	ابتدایی	۱
قرآن زبان و ادبیات فارسی تعلیمات دینی زبان انگلیسی علوم تجربی ریاضیات حرفه و فن عربی تعلیمات اجتماعی تاریخ جغرافیا هنر ورزش آمادگی دفاعی پرورشی	راهنمایی	۲
کلیه رشته‌های تحصیلی معمول در دبیرستانها و هنرستانها (در این دوره با توجه به نوع رشته‌های تحصیلی دبیران محترم شاغل در دبیرستانها و هنرستانها، ارائه فهرستی از رشته‌های تحصیلی لزومی ندارد)	متوسطه (شامل دبیران دبیرستانها و هنرستانها و مراکز پیش دانشگاهی)	۳
کلیه رشته‌های تحصیلی که مدرسان مراکز تربیت معلم در آن تدریس می‌نمایند.	مراکز تربیت معلم	۴
بر اساس رشته شغلی و موضوع فعالیت کارشناسان شاغل در ادارات و سازمان‌ها	ادارات آموزش و پرورش مناطق و سازمان آموزش و پرورش استان‌ها	۵

۱۱-۲- گزارش هایی که بیش از ۷۵ درصد نمره ارزشیابی را کسب کرده باشند، گزارش برجسته استانی تلقی می‌شوند و استان می‌تواند نسبت به تقدیر از صاحبان آثار اقدام کند.

۱۲-۳- استان از بین آثار برتر در هر دوره تحصیلی و هر کدام از رشته‌های تحصیلی قید شده در جدول یک، یک گزارش برتر را به رای کمیته داوران استان انتخاب و به پژوهشگاه معرفی خواهد نمود، مشروط بر اینکه آن گزارش دست کم ۷۵ درصد از کل نمره ارزشیابی را کسب کرده باشد (به گزارشهای ارسال شده از سوی استان که ملاک ۷۵ درصد نمره را کسب نکرده باشند، ترتیب اثر داده نمی‌شود).

۱۳-۲- پژوهشگاه به منظور افزایش روایی و اعتبار فرآیند ارزیابی آثار، کلیه گزارشهای واصله از استان ها را در کمیته‌های تخصصی که بر اساس رشته تحصیلی و موضوع گزارش اقدام پژوهی و باحضور اساتید و کارشناسان خیره وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌شود، بررسی و ارزیابی مینماید (مطابق مفاد بند ۳-۸)، و در صورت لزوم (به تشخیص هیئت داوران) از نویسنده (نویسندگان) گزارش اقدام پژوهی خواسته می‌شود، گزارش خود را به طور شفاهی در حضور داوران ارائه کند (ضوابط ارائه حضوری و داوری این فرایند، متعاقباً به اطلاع خواهد رسید).

۱۴-۲- لازم است گزارشهای اقدام پژوهی منتخب استان که به پژوهشگاه ارسال می‌شوند، به صورت تایپ شده باشد و مستندات مربوطه ضمیمه گردد تا حقی از معلمان پژوهنده عزیز زایل نگردد.

۱۵-۳- گزارش اقدام پژوهی می‌تواند بصورت فردی و گروهی انجام شود [با توجه به اینکه اجرای برنامه دهم بر اساس رشته تحصیلی (موضوع تدریس) است، پس لازم است در مورد گزارش هایی که به صورت گروهی تهیه می‌شود، رشته تحصیلی که گزارش باید در آن ارزیابی شود توسط نویسندگان مشخص می‌شود. برای این کار می‌توان از رشته تحصیلی (موضوع تدریس) مولف اصلی یا رشته تحصیلی که نویسندگان روی آن توافق می‌کنند و روی گزارش قید می‌کنند، استفاده کرد].

۱۶-۲- شرکت معلمان پژوهنده برتر کشوری و استانی دوره‌های گذشته، در برنامه دهم، به شرطی که گزارش اقدام پژوهی ایشان تکراری نباشد، بلامانع است.

۳. زمانبندی اجرای برنامه

۱-۳- معلمان پژوهنده و سایر همکاران فرهنگی علاقمند، گزارش‌های اقدام پژوهی خود را تا پایان تیر ماه ۱۳۸۶ از طریق مدیران محترم مدارس و واحدهای آموزشی، به ادارات آموزش و پرورش منطقه / شهرستان ارسال نمایند.

۲-۳- گزارش‌های واصله به ادارات مناطق / شهرستانها، بررسی و ارزیابی شده، نتایج و نفرات برتر تا پایان مرداد ۱۳۸۶ به استان معرفی شوند.

۳-۳- گزارش‌های اقدام پژوهی واصله به کارشناسی تحقیقات استان، بررسی شده، نتایج و نفرات برتر استان تا پانزدهم مهر ۱۳۸۶ به پژوهشگاه معرفی شوند.

۴-۳- پژوهشگاه تا پانزدهم آبان ۱۳۸۶ نسبت به ارزیابی گزارش‌های واصله، برگزاری جلسات ارائه شفاهی و حضوری و معرفی آثار برتر اقدام خواهد کرد.

۵-۳- بدیهی است به گزارش‌های دریافتی خارج از زمانبندی فوق، ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۶-۳- نفرات برتر کشوری در هفته پژوهش سال ۱۳۸۶، طی مراسمی مورد تقدیر بالاترین مقام وزارت قرار خواهند گرفت و آثار برتر در گردهمایی سراسری معلمان پژوهنده برتر کشور ارائه خواهد شد.

۴. هزینه اجرای برنامه

کلیه هزینه‌های ناشی از اجرای برنامه معلم پژوهنده در سطح استان، با تصویب شورای تحقیقات استان، از محل بودجه سازمان آموزش و پرورش استان، تأمین و پرداخت می‌شود.

پیوست ها

زمینه‌های اقدام پژوهی

هدف اساسی اقدام پژوهی (برنامه معلم پژوهنده)، بررسی، شناسایی، تبیین و حل مسأله و مشکل محیط کار و فعالیت است (کلاس درس، مدرسه، ادارات و سازمان‌های آموزش و پرورش) و از نتایج اقدام پژوهی برای حل مسائل خاص در موقعیت‌های معین استفاده می‌شود. در اقدام پژوهی، معلم پژوهنده، پژوهش خود را شخصاً به مرحله اجرا درمی‌آورد و از نتایج آن در بهبود شرایط کاری خود بهره می‌برد. معلمان و فرهنگیان علاقه‌مند می‌توانند با بهره‌گیری از این روش به پژوهش بپردازند. برخی از مهمترین زمینه‌های اقدام پژوهی در برنامه دهم به شرح زیر می‌باشند:

- ۱-۱- موضوعات مربوط به فرآیند یاددهی-یادگیری، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و مسائل تحصیلی آنان ،
- ۲-۱- روش‌های نو و ابتکاری در آموزش مفاهیم دینی ،
- ۳-۱- روش‌های نو در آموزش ریاضی، علوم و سواد خواندن (بررسی مسائل و مشکلات دانش‌آموزان در این زمینه‌ها و ارائه راه‌حل‌های نو و ابتکاری ، به ویژه با توجه به نتایج مطالعه‌های بین‌المللی (PIRLS , TIMSS)
- ۴-۱- موضوعات مربوط به ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان ،
- ۵-۱- روش‌های نو و ابتکاری در استفاده از فناوری اطلاعات و تکنولوژی آموزشی در تدریس ،
- ۶-۱- موضوعات مربوط به فرآیندهای کلاس درس (نحوه استفاده از همکاری سایر دانش‌آموزان، پویایی گروه) ،
- ۷-۱- روش‌های نو و ابتکاری در آموزش مهارت‌هایی نظیر حل مسأله و استدلال به دانش‌آموزان و پرورش خلاقیت آنان ،
- ۸-۱- روش‌های نو و ابتکاری در شناسایی مسائل عاطفی-رفتاری دانش‌آموزان و ارائه راه‌حل در این زمینه ،
- ۹-۱- موضوعات مربوط به با نشاط سازی مدارس و کلاس‌های درس، **تحقق مدرسه زندگی** ،
- ۱۰-۱- موضوعات مربوط به مدیریت مدارس (بررسی مسائل و راه‌حل‌ها) مواردی از قبیل: ارتقاء مشارکت اولیاء دانش‌آموزان در اداره امور مدرسه، بهبود فرآیندهای مدیریت مدرسه، ارزشیابی عملکرد دبیران ، روش‌های بهبود نظارت بر فعالیت‌های آنان ، ارتقاء جو مدرسه ،
- ۱۱-۱- موضوعات مربوط به بهبود فرآیندهای مدیریتی در ادارات مناطق و سازمان‌های آموزش و پرورش استان‌ها (مواردی نظیر: بهبود فرآیند بهره‌وری، بهبود فرآیند تصمیم‌گیری، بهبود فرآیند برنامه‌ریزی، نظارت بر عملکردها، مدیریت مشارکتی ، ارزشیابی عملکرد، فرهنگ و جو سازمانی، تکریم ارباب رجوع، مدیریت زمان، کارآفرینی، راههای افزایش انگیزه همکاران (این موضوعها برای کارشناسان شاغل در ادارات مناطق و شهرستانها و سازمان آموزش و پرورش استان‌ها که مایلند در برنامه دهم شرکت نمایند پیشنهاد می‌شود).
- ۱۲-۱- سایر موضوعات انتخاب شده به ابتکار معلمان عزیز

کاربرگ ارزشیابی گزارش‌های اقدام پژوهی

کد معلم پژوهنده : حصیلی : (موضوع تدریس)

ردیف	هریک از اجزای گزارش تا چه اندازه مناسب است؟	خیلی زیاد (۵)	زیاد (۴)	متوسط (۳)	کم (۲)	خیلی کم (۱)
۱	عنوان اقدام پژوهی :					
۱-۱	از طریق اقدام پژوهی قابل مطالعه و بررسی است.					
۱-۲	روشن و قابل فهم است.					
۲	توصیف و تشخیص مساله اقدام پژوهی :					
۲-۱	مساله بر اساس اطلاعات و شواهد کافی بیان شده است					
۲-۲	هدف مطالعه به طور واضح بیان شده است					
۳	گردآوری و تحلیل داده‌ها و اطلاعات :					
۱-۳	از روش‌های معتبر برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است					
۲-۳	از پیشینه تحقیقات مرتبط استفاده شده است					
۳-۳	از اطلاعات به دست آمده به صورت منطقی نتیجه‌گیری به عمل آمده است.					
۴-۳	جمع‌آوری داده‌ها و نتیجه‌گیری از اطلاعات از چارچوب منطقی برخوردار است.					
۴	راه حل‌های پیشنهادی :					
۴-۱	راه حل‌های پیشنهادی با موضوع و اهداف اقدام پژوهی تناسب دارند					
۴-۲	از مشارکت و نقادی همکاران استفاده شده است					
۴-۳	راه حل‌ها مبتنی بر اطلاعات و مطالعات کافی هستند					
۴-۵	راه حل‌های پیشنهادی برای حل مسأله، کافی به نظر می‌رسند					
۵	اجرا:					
۵-۱	فرآیند اجرا به روشنی بیان شده است					
۵-۲	اجرای مراحل تغییر، با نظارت کافی همراه بوده است					
۵-۳	تعدیل‌های لازم پس از نظارت و اجرا صورت گرفته است					
۵-۴	تغییرات مورد نظر در فرآیند اجرای اقدام پژوهی مشخص شده است					

					نتایج :	۶
					نتایج اقدام پژوهی بر اساس شواهد منطقی ارزیابی شده است	۶-۱
					یافته‌های اقدام پژوهی از اعتبار لازم برخوردار هستند	۶-۲
					گزارش نهایی اقدام پژوهی :	۷
					در ارائه گزارش از شیوه درست و منطقی استفاده شده است	۷-۱
					به آئین نگارش صحیح توجه شده است	۷-۲
					عاری از اشتباهات تایپی است	۷-۳
					می‌تواند به عنوان سند مفید آموزشی و پرورشی، مورد استفاده معلمان یا سایر کارکنان آموزش و پرورش قرار گیرد	۷-۴

اینجانب گزارش نهایی اقدام پژوهی با عنوان را با دقت مطالعه و ارزشیابی نمودم. طرح مذکور از مجموع سوال، جمعاً امتیاز کسب کرده است.

امضاء

تاریخ:

استاد گرامی : لطفاً توصیه‌های عملی خود را جهت بازخورد به مجری محترم و در نتیجه بهبود کیفیت گزارش در کادر زیر مرقوم بفرمایید:

با تشکر - دبیرخانه برنامه کشوری معلم پژوهنده

باسمه تعالی
وزارت آموزش و پرورش
پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
فرم شماره (۱)

همکار گرامی؛ کارشناس مسئول محترم تحقیقات استان

با سلام و احترام، دبیرخانه برنامه کشوری معلم پژوهنده در نظر دارد نسبت به تکمیل بانک اطلاعات معلمان پژوهنده برنامه دهم اقدام کند. از اینرو خواهشمند است نسبت به تکمیل پرسشنامه زیر در مورد کلیه معلمان پژوهنده برتر آن استان که به پژوهشگاه معرفی شده اند اقدام و ما را در این مسیر یاری فرمایید.

با تشکر

دبیرخانه کشوری برنامه معلم پژوهنده

- (۱) نام و نام خانوادگی معلم پژوهنده: (۲) شماره پرسنلی:
- (۳) جنسیت: زن مرد (۴) سال تولد:
- (۵) تأهل: مجرد متأهل (۶) بالاترین مدرک تحصیلی:
- (۷) رشته تحصیلی که آخرین مدرک تحصیلی خود را در آن اخذ کرده ام: (۸) سابقه خدمت:
- (۹) سال اخذ آخرین مدرک تحصیلی: (۱۰) محل اخذ آخرین مدرک تحصیلی:
- (۱۱) در چه مقطعی تدریس می کنید (یا در کجا کار می کنید؟):
ابتدایی راهنمایی متوسطه مراکز تربیت معلم
غیره (نام ببرید)
- (۱۲) سمت:
- مدیر معلم (نام درسی را که تدریس می فرمایید، قید فرمایید).....
- در کدام پایه تحصیلی تدریس می فرمایید (در پایه). چند سال است که این درس را در این پایه تدریس می فرمایید؟.....
- کارشناس شاغل در اداره آموزش و پرورش منطقه هستم .
- کارشناس شاغل در سازمان آموزش و پرورش استان هستم.
- (۱۳) شماره تماس:
- پست الکترونیکی:
- محل خدمت (به نام مدرسه یا محل کار خود در سال تحصیلی ۸۶ - ۱۳۸۵، اشاره فرمائید):
- استان:

تعداد کل شرکت کنندگان در برنامه دهم معلم پژوهنده، در سال تحصیلی ۸۶ - ۸۵ ، در استان

تعداد کل شرکت کنندگان	تعداد شرکت کنندگان زن	تعداد شرکت کنندگان مرد	مقطع ابتدایی	مقطع راهنمایی	مقطع متوسطه	مراکز تربیت معلم	همکاران شاغل در اداره و سازمان

تعداد معلمان پژوهنده برتر استان که اسامی آنها به دبیرخانه کشوری برنامه معلم پژوهنده (پژوهشگاه

مطالعات آموزش و پرورش) ارسال گردیده است

تعداد کل پژوهنده برتر زن	تعداد معلمان پژوهنده برتر مرد	مقطع ابتدایی	مقطع راهنمایی	مقطع متوسطه	مراکز تربیت معلم	همکاران شاغل در اداره و سازمان

* این دو فرم ، منحصرأً توسط کارشناس مسئول تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان، تکمیل و ارسال شود.